

Warszawa, dn. 8 sierpnia 2016 r.

Stanowisko nr 20/2016

Porozumienia samorządów zawodowych i stowarzyszeń prawniczych
dot. odmowy powołania przez Prezydenta RP kandydatów przedstawionych przez
Krajową Radę Sądownictwa do pełnienia urzędu sędziego

Porozumienie samorządów zawodowych i stowarzyszeń prawniczych wyraża głębokie zaniepokojenie w związku z odmową powołania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudę postanowieniem z dnia 22 czerwca 2016 r. nr 1130.9.2016 dziesięciu kandydatów przedstawionych przez Krajową Radę Sądownictwa do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów: Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, Sądu Apelacyjnego, Sądu Okręgowego i Sądu Rejonowego.

Zgodnie z art. 179 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej aktem powołania Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa powierza funkcję sędziego. Sposób powoływania sędziów ma zasadnicze znaczenie ustrojowe, albowiem wiąże się instytucjonalnymi gwarancjami prawidłowego funkcjonowania organów władzy sądowniczej, dostępem do służby publicznej oraz pozostaje urzeczywistnieniem zasady trójpodziału władz i ich równoważenia. Zachowanie właściwego trybu nominacji sędziów oraz praktyka urzeczywistniania ich awansu zawodowego pozostają niezwykle istotnym elementem ochrony zasady niezawisłości sędziowskiej i pozycji władzy sądowniczej. Powołanie sędziów, czyli kształtowanie składu osobowego trzeciej – odrębnej i niezależnej – władzy, ma także podstawowe znaczenie z punktu widzenia zagwarantowania konstytucyjnego standardu prawa do sądu.

Akceptacja tradycji powoływania sędziów przez rząd, parlament lub głowę państwa wymaga z powyższych względów ustanowienia stosownych gwarancji, tak aby praktyka powoływania sędziów była jawna i wolna od zewnętrznych wpływów, a także aby decyzje w tej materii nie były powodowane innymi względami niż obiektywne kryteria. Do tego rodzaju gwarancji należy między innymi istnienie specjalnego,

niezależnego i kompetentnego organu, który udziela rad rządowi, parlamentowi lub głowie państwa i którego rady w praktyce są uwzględniane oraz indywidualne prawo do odwołania się od decyzji do niezależnej władzy. Organem takim jest w Polsce Krajowa Rada Sądownictwa, a konstytucyjna zasada harmonijnej współpracy władzy wykonawczej i sądowniczej wyrażona w art. 10 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wymaga współdziałania w procesie nominowania sędziów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z Krajową Radą Sądownictwa. Prezydent, jako strażnik Konstytucji, w wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych wypadkach (np. naruszenia przez kandydata wymogów konstytucyjnych wskazanych art. 178 ust. 3 Konstytucji RP) jest władny nie uwzględnić wniosku Krajowej Rady Sądownictwa o powołanie kandydata na stanowisko sędziego, przy czym pożądanym jest wówczas, aby znajdowało to wyraz nie tyle w akcie odmowy powołania, lecz w wystąpieniu do Krajowej Rady Sądownictwa o to, aby ponownie rozważyła sprawę, co najpełniej odzwierciedla idee współdziałania Prezydenta oraz Krajową Radą Sądownictwa i pozwala uniknąć narażania kandydatów na urząd sędziego na ryzyko nieweryfikowalnej sądownie decyzji rozstrzygającej o dostępie do służby publicznej.

Procedura oceny osób zgłaszających się na wolne stanowiska sędziowskie została szczegółowo uregulowana w przepisach ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, której członkiem jest również przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a zatem przed podjęciem przez Krajową Radę Sądownictwa stosownej uchwały może zgłaszać on ewentualne zastrzeżenia co do rozpatrywanych kandydatur. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w odróżnieniu od Krajowej Rady Sądownictwa nie dysponuje zaś ani procedurą, ani narzędziami oceny merytorycznej przydatności kandydata do zawodu sędziego.

Arbitralna decyzja Prezydenta o odmowie powołania sędziów stanowi wyraz nieprzynależnej Prezydentowi Rzeczypospolitej Polski całkowitej swobody nominacyjnej oraz powoduje, że proces nominacji sędziowskich staje się mniej transparentny i bardziej podatny na wpływy polityczne.

Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o odmowie powołania sędziów nie zawiera nadto motywów, zaś uzasadnienie jest elementem obligatoryjnym każdej decyzji władzy publicznej i wymaga go nie tylko szacunek do osoby, której decyzja

dotyczy, ale także szacunek do suwerena, który powierzył podmiotowi władzy publicznej uprawnienie do jej sprawowania.

Przewodniczący Porozumienia

/-/

SSO prof. UŚ dr hab. Krystian Markiewicz

Sekretarz Porozumienia

/-/

Dr Paweł Skuczyński